

Haugaland brann og redning iks

Økonomi og handlingsplan 2023 – 2026

Haugesund,

Dag Bøtnen
Dag Bøtnen
brannsjef

INNHALDSFORTEGNELSE

1 FORORD	2
1.1 STYRINGSMODELL OG ORGANISASJON	2
2 SAMMENDRAG, BUDSJETT 2023 - 2026	3
2.1 DRIFTSBUDSJETT	3
3 RAMMEBETINGELSER	5
3.1 SELSKAPETS FORMÅL OG STRATEGI	5
3.2 UTFORDINGER I PERIODEN 2023 – 2026	5
3.3 NY DRIFTSMODELL FEIING OG TILSYN	5
3.4 ELDREBØLGEN KOMMER	6
3.5 DET GRØNNE SKIFTE	6
3.6 SELSKAPETS VISJON.....	6
3.7 OVERORDNET MÅLSETTING FOR PERIODEN	6
3.8 PROSJEKTPLAN BEREDSKAPSSENTER OG BEREDSKAPSANALYSE	7
4 SÆRSKILTE UTFORDINGER I PERIODEN	8
4.1 ETABLERING AV SELSKAPET	8
4.2 UTVIKLE SAMARBEID MED ANDRE	9
4.3 ØKT FOKUS PÅ HMS	9
4.4.KOMPETANSEHEVING.....	9
4.5 STASJONER.....	9
4.6 BEREDSKAPSANALYSE	10
4.7 110 SENTRAL OG NØDNETT	10
4.8 VURDERING AV DEN ØKONOMISKE UTVIKLINGEN.....	10
5 SYNERGIEFFEKTER	11
5.1 GENERELLT	11
5.2 KOMPETANSE.....	12
5.3 INVESTERINGER OG ANSKAFFELSER	12
5.4 ORGANISERING OG LEDELSE.....	13
6 ØKONOMI	13
6.1 FINANSIELLE MÅLTALL	13
6.2 ØKONOMISK OVERSIKT.....	14
6.4 INNTEKTER	18
6.5 FINANSIERING AV INVESTERINGENE.....	18
6.6 FOND	20
6.7 GJELDSBYRDE	20
7 SELVKOSTOMRÅDET FEIING OG TILSYN	21
7.1 GRUNNLAG FEIE- OG TILSYNSGEBYR	21

1 FORORD

1.1 STYRINGSMODELL OG ORGANISASJON

Haugaland brann og redning IKS viktigste oppgaver er å kontinuerlig kartlegge regionens risikobilde, forebygge branner og ulykker og samtidig være beredt til å håndtere de hendelsene som likevel skjer.

Vi har ansvaret for disse oppgavene i vår region. En effektiv og slagkraftig risikohåndtering krever kompetanse, kapasitet og samarbeid – også utover selskapets og regionens grenser. Kontinuitet i dette arbeidet og bygging av nettverk med eierkommuner og øvrige samarbeidsaktører er avhengig av forutsigbare og tilstrekkelige rammebetingelser for å lykkes. Det er åpenbart atskillig mer attraktivt å redusere sannsynligheten for de uønskede hendelsene, enn det er å håndtere konsekvensene av dem. Det er også betydelig gunstigere økonomisk.

Beredskap mot branner og ulykker krever en rett dimensjonert og kompetent bemanning.

Selskapets arbeidsgiveransvar skal ivareta menneskenes sikkerhet og helse ved å utvikle og øve menneskene i effektiv, sikker og bærekraftig innsats.

Innsatstidskrav og behov for å utdanne og øve er ikke forenlig uten bruk av vikarer og overtid. Likevel er det særdeles utfordrende å finne tilstrekkelig tid til gjennomføring innenfor rammene av lov og avtaleverk. Styrkingen av bemanning i beredskap som beskrevet i brannordningen er avgjørende for å ivareta ansvaret som tjenesteleverandør og arbeidsgiver.

Ansvar og oppgaver er regulert gjennom en egen selskapsavtale. Selskapet har fra 01.01.23 ansvar for 18 stasjoner, 35 heltidsansatte og ± 290 deltidsansatte. Fra 01.06.2023 reduseres antall stasjoner til 15 og antall deltidsansatte reduseres til ± 250.

Investering i utstyr og nye brannstasjoner springer også ut fra kravet om et forsvarlig arbeidsmiljø. Spesielt søkelyset på kreftrisiko i brann- og feiertjeneste de seneste årene, har ført til at nye brannstasjoner må bygges for å kunne legge til rette for tilstrekkelig yrkeshygiene.

Haugaland Brann og Redning IKS har som visjon å være det ledende brannvesenet i Norge innenfor sine fagområder. Denne visjonen strekker vi oss mot ved å levere vår beste innsats innenfor alle områder av tjenesteyting og selskapsdrift. Selskapet skal fortsatt etterstrebe nøktern drift og maksimal effekt av tilførte midler.

Det fremlagte budsjett for 2023 og økonomiplan for perioden 2023-2026 er selskapets anbefaling for å sikre gjennomføring av planer og tiltak beskrevet i vedtatt brannordning for Haugaland Brann og Redning IKS.

2 SAMMENDRAG, BUDSJETT 2023 - 2026

2.1 DRIFTSBUDSJETT

Lønns- og prisveksten kommunesektoren står overfor ligger an til å bli langt høyere i 2022 enn de 3,7 prosentene i RNB. 5,3 prosent fremstår som et bedre, men usikkert anslag. Veksten i 2023 kan bli om lag det halve, men er fortsatt usikkert.

I Nasjonalbudsjettet for 2022 ble veksten i kommunal deflator anslått til 2,5 prosent. I RNB 2022 ble anslaget revidert opp til 3,7 prosent. Det er klare indikasjoner på at dette også er altfor lavt.

SSB har nylig økt sitt inflasjonsanslag fra 3,3 til 4,7 prosent. To ulike estimeringsmetoder, som i noen grad er basert på SSBs siste konjunkturrapport, gir en vekst i den kommunale deflatoren på henholdsvis 5,0 og 5,3 prosent. De samme estimeringsmetodene brukt for 2023 gir en vekst i deflatoren på henholdsvis 3,5 og 2,7 prosent.

Anslag for endret deflator i RNB for året 2022 utgjør fortiden 5,3 %. Det er for 2022 budsjett ikke lagt inn generell kompensasjon for den reelle lønns og prisveksten for 2022.

Budsjettforslag for 2023 er primært basert på videreføring av vedtatt budsjett 2022, og sentrale føringer. Som økonomiske parametere har vi benyttet 3,7 % lønnsvekst og 3,7 % prisvekst. Dette gir en deflator på 3,7 % i tråd med fremlagt statsbudsjett av 06.10.2022.

Endringer som følge av eksempelvis befolkningsvekst, vedtak i løpet av driftsåret, nye tiltak og endrede forutsetninger legges til/trekkes fra rammen og utgjør ny ramme for det kommende budsjettåret.

Faktisk beregning av pensjonsutgiftene for 2023 i budsjettet er heftet med usikkerhet. Det skyldes også Etne og Suldals uttrede av selskapet.

Selskapets budsjett og økonomiplan fremmes saldert, og legger opp til økonomiske rammebetingelser basert på befolkningsvekst, samt lønns- og prisvekst, i tråd med anbefalinger.

Sammenlignet med budsjettet 2022 er budsjett for 2023 redusert med 12,35 %, i tråd med oppgitt samlede netto kostnader til Etne og Suldals i selskapsavtalen.

Ny brannordning og pålegg fra arbeidstilsynet angående brannstasjoner har beredt grunn for endring av alle eksisterende brannstasjoner i regionen. Det er pågående parallelle prosesser i samarbeid med eierkommunene for å utrede, utbedre og bygge der brannstasjonene ikke oppfyller gjeldende krav til denne type bygg.

Brann- og redningsvesenet er kommunenes viktigste rednings- og beredskapsressurs. Det stiller strenge krav til kompetanse, god kunnskapsutvikling, brannstasjoner og materiell innen beredskap, forebygging, feiing, håndtering av hendelser og samvirke med andre beredskapsaktører. Ivaretagelse av kommunens innbyggere og de tilreisende sin sikkerhet og trygghet vil alltid være høyest prioritert, som betyr et bredt spekter av arbeidsoppgaver som er komplekse og krevende. For å kunne imøtekomme ovennevnte krav, og krav i henhold til lov og forskrift, er det en forutsetning at Hbr iks har et forutsigbart drifts-, utviklings og investeringsbudsjett.

Vi opplever samtidig stadig større forventninger til oss som arbeidsgiver fra offentlige myndigheter, innbyggere og ansatte. Vi må derfor i årene framover ha enda større søkelys på kompetanse, HMS, organisering og ledelse.

Vi er inne i vårt femte driftsår og i tråd med føringer i organisasjonens vedtatte selskapsavtale og eierstrategi skulle medlemskommunenes andel av utgiftene beregne driftstilskuddet ut fra folketall i den enkelte kommune. Det er likevel lagt opp til at harmoniseringsmodellen gjelder også for 2023, og en gjennomgang av fordelingsnøkkelen skal gjøres før budsjett 2024.

Økonomiplanen skal ha et tidsperspektiv på minst 4 år og skal gi et realistisk bilde over selskapets inntekter, utgifter og prioriterte oppgaver. Økonomiplanen skal være oversiktlig og vise inndekning av utgifter og oppgaver i hvert årsbudsjett i økonomiplanperioden.

Forslag til budsjett 2023 og økonomiplan 2023-2026 er selskapets anbefaling for hvordan selskapet på et helhetlig vis kan ivareta eierkommunenes oppgaver knyttet til drift av et fremtidig relevant brann- og redningsvesen.

Forslag til budsjett tar utgangspunkt i inneværende driftså (2022) med framskrivning av driftsnivået for 2022 inn i 2023, redusert med 1 % i tråd med vedtak fra eierne.

Budsjettet er forankret i selskapets administrasjon og ledergruppe. Grunnlaget for budsjett 2023 og økonomiplan 2023 – 2026 ble lagt frem for eiermøte **09.9.22**, hvor utfordringer og behov i planperioden ble fremlagt/drøftet. Styret behandlet administrasjonens forslag til budsjett og økonomiplan i sitt møte **12.10.22**. Styrets forslag oversendes eierkommunene og behandles i Representantskapets **møte 11.11.22**.

2.2 INVESTERINGSBUDSJETT

Investeringer deles inn i to deler. En del som omhandler etterslep fra tidligere år og en del som gjelder fremover, kalt felleskostnader for selskapet. Etterslepskostnadene skal i sin helhet betales av den kommunen som eier etterslepet. Investeringer til felleskostnader skal fordeles etter fastsatt fordelingsnøkkel i tråd med selskapsavtalen.

Investeringer skal dekke et fast tilskuddsnivå og skal ligge innenfor lånerammen som er oppgitt i selskapsavtalen. Investeringer skal ha en jevn fordeling for å sikre stabilt tilskuddsnivå for investeringer, og det er vedtatt å lånefinansieres over nedskrivingsperioden for på den måten å skape større forutsigbarhet. Det er et kontinuerlig behov for investeringer innenfor beredskapsmateriell og brannbiler for å opprettholde et pålitelig og akseptabelt beredskapsnivå.

Brannvesenet har behov for mye dyrt spesialutstyr som må kjøpes fra utlandet. Valutaendring som følge av Covid19 og generelt svak krone får derfor konsekvens for pris på biler og utstyr. Investeringsrammene er oppdatert til 2023-priser, og alle beløp i investeringsbudsjettet er oppgitt inkludert moms. Dette som følge av at forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner mv. § 5-5 sier at investeringsbudsjettet skal inneholde bruttobeløp.

Frie inntekter er avgjørende både for økonomisk handlefrihet og for det tjenestetilbudet selskapet kan gi. Inntektene disponeres fritt uten andre føringer fra staten enn gjeldende lover. De frie inntektene er selskapets hovedinntektskilde og består av refusjon fra kommunene, refusjon fra staten samt salgsinntekter fra aktiviteten og er som sådan helt avgjørende for dens bærekraft og robusthet.

Økning av gjeld og kapitalutgifter, og ikke minst økning i driftsutgifter vil redusere det økonomiske handlingsrommet fremover.

For året 2023 er det planlagt å investere for kr 7 403 779 i anleggsmidler.

3 RAMMEBETINGELSER

3.1 SELSKAPETS FORMÅL OG STRATEGI

Selskapet har som formål å dekke deltakerkommunenes plikter, oppgaver og behov etter brann- og eksplosjonsvernlovgivningen, og i ulykkes- og katastrofesituasjoner og ved akutt forurensning. Oppgavene er av både forebyggende og beredskapsmessig art.

Dimensjonering av beredskap og innsats på området gjøres med utgangspunkt i en gjennomført risiko- og sårbarhetsanalyse for brannvernregionen, og kommer til uttrykk i regionens brannordning.

Det overordnede målet med felles brann- og redningstjeneste er å få bedre tjenester i hele regionen, med spesielt søkelys på bedre beredskap, bedre forebyggende arbeid, felles nytte av spesialressurser og kompetanse. Det er videre et mål å ivareta de verdiene hver eierkommune legger inn i fellesskapet, oppnå økonomiske stordriftsfordeler, holde tett kontakt med lokalsamfunnet, samt lokale- og sentrale myndigheter. Samarbeidet skal sikre et forsvarlig nivå på brannsikkerheten, tilstrekkelig slagkraft, samt kompetansedeling og annet relevant samarbeid mellom eierkommunene. På brann- og eksplosjonsvernområdet utfører selskapet sine oppgaver på bakgrunn av beslutninger i de respektive kommunestyrer, som vedtar brannordning for brannvernregionen og bestiller tjenester av selskapet. Kommunenes beslutninger skal ha grunnlag i risiko- og sårbarhetsanalyser for brannvernregionen. Kommunestyrene legger myndigheten til å treffe vedtak etter brann- og eksplosjonsvernloven med de til enhver tid gjeldende forskrifter til representantskapet, der loven selv ikke er til hinder for det.

Fra og med 1. januar 2019 har samtlige eierkommuner lagt lovpålagte oppgaver knyttet til feiing og tilsyn med fyringsanlegg til selskapet. En deltaker skal i tillegg ha anledning til å få levert tjenester utover dette nivået, mot kostnadsdekkende godtgjørelse til selskapet. Innenfor de rammer som eierkommunene setter kan selskapet påta seg andre arbeidsoppgaver som eierkommunene og selskapet måtte bli enige om i tråd med selskapsavtalen.

3.2 UTFORDINGER I PERIODEN 2023 – 2026

Selskapets overordnede rammevilkår kommer frem av følgende:

- Lov om interkommunale selskaper (sist endret 01.01.2014)
- Brann- og eksplosjonsvernloven (sist endret 01.10.2015)
- Forskrift om organisering og dimensjonering av brannvesen (26.06.2002)
- Forskrift om organisering, bemanning og utrustning av brann- og redningsvesen og nødmeldesentralene
- Forskrift om brannforebygging (17. 12.2015)
- Brannstudien (desember 2013)
- Meld. St. 35 (2008-2009) Brannsikkerhet
- NOU 2012:4 Trygg hjemme
- Meld. St. 5 (2020–2021) Samfunnssikkerhet i en usikker verden

3.3 NY DRIFTSMODELL FEIING OG TILSYN

Lov og forskrift beskriver kommunens plikt til å feie, samt å føre tilsyn med fyringsanlegg i byggverk, basert på en risikovurdering av hvert enkelt objekt.

Grunnlag for fastsetting av feie- og tilsynsgebyr er faste og variable, og direkte og indirekte kostnader av feiertjenesten i Haugaland brann og redning iks (Hbr). I tillegg har kommunen kunne lagt til sine kostnader i forbindelse med gebyrfastsetting som gjøres i de respektive kommunestyrer.

For helårsbolig er det fortsatt ulik praksis i kommunene tilsluttet Hbr om det er vedtatt og fakturert faste eller differensierte gebyr. Differensiert gebyr er brukt i noen av kommunene i forhold til hvor ofte kunden mottar tjenesten.

Feiing og tilsyn av fyringsanlegg i fritidsbolig er kommet inn som ett nytt krav i forskrift om brannforebygging av 2016. Her jobbes det fortsatt med kartlegging av fritidsboliger og hvilke av disse som har fyringsanlegg. Dette arbeidet har blitt nedprioritert for å ta inn etterslep som er bygget opp over flere år på helårsbolig.

Vi vil fordele hyppigheten på feierbesøk ut fra total risiko på objektet. I planperioden vil man tilpasse driftsmodellen for å gjennomføre oppdragene, som nå geografisk vil ligge spredt, på en effektiv måte.

3.4 ELDREBØLGEN KOMMER

Andel innbyggere over 80 år vil øke fra 4,2 prosent til 7,4 prosent mot 2040.

Det vil om få år være nesten dobbelt så mange 80-åringer i Norge sammenlignet med i dag. Samtidig er det en dreining mot hjemmebaserte omsorgstjenester som vil medføre store utfordringer innen brannsikkerhetsområdet, fordi eldre personer er mer risikoutsatt for å omkomme i brann enn yngre. Utfordringene må også ses i sammenheng med at vanlige boliger er langt dårligere beskyttet mot brann enn institusjoner.

Dette innebærer at brann- og redningstjenesten i mye større grad enn før må rette sin forebyggende virksomhet over mot å trygge eldre og andre risikoutsatte personer i hjemmet. Godt samarbeid med kommunens helse- og velferdstjeneste og utvikling av velferdsteknologi vil stå sentralt.

3.5 DET GRØNNE SKIFTE

Samfunnsutviklingen innenfor elektrifisering gir økt risiko for el-relaterte branner i samfunnet. Innføring av «smarte» el-målere og differensiert strømpris fører til nytt belastningsmønster og økt bruk av strøm om natten. Andel kjøp av kjøretøyer som drives av elektrisitet og hydrogen øker, og andelen bygninger der det legges opp til produksjon av kraft via eksempelvis solcelleanlegg stiger. Slike endringsmønster i samfunnet innebærer at brann- og redningstjenesten må opparbeide seg kompetanse på nye områder og øke/rette inn den forebyggende innsatsen i takt med samfunnsutviklingen. Dette medfører også større behov for kontroll og vedlikehold på tekniske systemer som brannalarmanlegg, automatiske slokkeanlegg, røykventilasjonsanlegg og branngardiner.

Det er også en økende trend å bruke mer brennbare materialer som tre og brennbar isolasjon i store/høye bygninger. Dette innebærer at behovet for kontroll og vedlikehold i driftsfasen har økt og at konsekvensen ved svikt i kontrollrutinene kan bli stor. Brann- og redningstjenestens rolle som tilsynsmyndighet og veiledende aktør er viktig for å påse at påliteligheten til brannsikkerhetstiltakene blir ivaretatt.

I 2020 ble det på nasjonalt nivå forbud mot bruk av fossilt brensel til oppvarming. I all hovedsak er dette knyttet til oljefyrkjeler og parafinovner. Tilsvarende skal kommunene følge opp nedgravde oljetanker. Det er kommunene som er pålagt å følge opp dette.

3.6 SELSKAPETS VISJON

En visjon for Haugaland brann og redning iks vil være en beskrivelse eller et bilde av en fremtidig, ønsket tilstand. Dette vil være en retning å jobbe og vil være det "endelige" målet og drivkraften for brannvesenet.

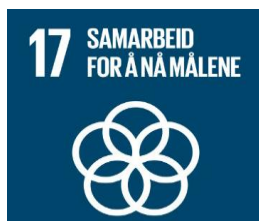
"Haugaland brann og redning iks skal være det ledende brannvesenet i Norge innenfor sine fagområder»

3.7 OVERORDNET MÅLSETTING FOR PERIODEN

Vår visjon innebærer at en satser på kompetanse gjennom målrettet opplæring. Videre er det etablert et system for rapportering og oppfølging av identifisert risiko.

Vi vil være en pådriver for å skape gode løsninger og utvikle lokalsamfunnet (forebygging, risikoreduserende forberedelser.

For å lykkes med dette har selskapet lagt til grunn følgende bærekraftsmål;

Utleddet av visjonen om at selskapet skal være det ledende brannvesenet i Norge innenfor sine fagområder beskrives selskapets overordnet målsetning slik:

Hbr iks skal:

1. forebygge og redusere konsekvensen av brann, ulykker og andre uønskede hendelser
2. redde liv, samfunnskritiske funksjoner, miljø og verdier
3. utvikle regionalt og tverrfaglig samarbeid
4. kjennetegnes av en fremtidsrettet, helhetlig og effektiv drift
5. ha et trygt og godt arbeidsmiljø
6. ha ansatte med høy etisk bevissthet, som behandler alle med respekt

Det vises ellers til strategi og handlingsplan av 2018 – 2028. Denne er en videreføring av handlingsplanen som er beskrevet i dette dokumentet, men da i en mer detaljert form.

3.8 PROSJEKTPLAN BEREDSKAPSENTER OG BEREDSKAPSANALYSE

Ved etablering av Haugaland brann og redning iks er det en forutsetning at det skal etableres en hovedstasjon i området Raglamyr – Norheim. Dette er nedfelt i selskapsavtalen og det er en forutsetning at hovedbrannstasjon skal etableres så snart som mulig.

Brann- og redningsvesenet skal utarbeide en beredskapsanalyse på bakgrunn av risiko- og sårbarhetsanalysen samt forebyggendeanalyse, jfr. forskriften §§ 7 og 8. Beredskapsanalysen skal besvare i hvilken grad brann- og redningsvesenet er organisert, utrustet og bemannet til å håndtere den kartlagte risikoen og sårbarheten, jfr. forskriften § 7.

Det er utarbeidet en beredskapsanalyse som er et verktøy for å dimensjonere brannvesenet på en kostnadseffektiv måte sett opp mot den risiko og sårbarhet som er kartlagt.

Av risiko i vår region er det pekt på:

- Brann hos risikoutsatte grupper
- Brann i større næringsvirksomheter
- Naturhendelser (vind, vann og tørke)
- Trafikkrelaterte hendelser
- Akutt forurensning og farlig gods
- Hendelser på sjø, i elv og på vann

Av sårbarhet er det mellom annet pekt på:

- Manglende oppmøte ved hendelser
- Manglende kompetanse
- Manglende kjøretøy for transport
- utfordringer med eksponering av røyk, gass og kjemikalier.

Hovedfokuset for å imøtekomme risiko og sårbarhet er gjennom forebyggende tiltak der tilsyn, utarbeidelse av rutiner og gjennomføring av øvelser er i fokus.

Beredskapsanalysen er å se på som beslutningsgrunnlaget for et brannokument som skal beskrive hvordan Haugaland brann og redning ics er organisert og dimensjonering for å håndtere de oppgaver som er forventet av selskapet. Eierne har økonomiske forventninger til synergier samtidig som de ønsker seg et sterkt og effektivt brannvesen. Beredskapsanalysen skal synliggjøre de muligheter som finnes innenfor lovverket og basert på dette vil HBR som selskap legge frem et forslag på hva som er selskapet sin anbefalte løsning basert på de krav og kriterier som settes. Det er av denne grunn nødvendig å få anledning til å analysere og se på alle alternativer før anbefalinger skal gjøres og beslutninger tas. Vi må vite hva vi skal si «ja» til, men like viktig å vite hva vi sier «nei» til.

4 SÆRSKILTE UTFORDINGER I PERIODEN

4.1 ETABLERING AV SELSKAPET

Hovedbrannstasjon på Raglamyr er tenkt som «navet» i organisasjonen. Alle valgte løsninger i ics`et frem til nå har forutsatt at denne skal komme på plass, slik det ble vedtatt i selskapsavtalen. Om det gjelder sentraliserte funksjoner som vask/renhold/service av klær og utstyr, samling av fagmiljøet for å sikre god kompetanseheving i hele organisasjonen og ikke minst sikre høy kvalitet i arbeidet og god HMS for alle ansatte så er hovedbrannstasjonen det avgjørende leddet for løse dette. Det er også god økonomi å samle tjenester på et sted i stedet for å etablere dette på alle stasjoner, der vi i tillegg vet at vi ikke vil klare å ha samme kvalitet og tilfredsstillende HMS i gjennomføringen. Utvikling av organisasjonen slik den er nå har stagnert, og det vil ikke være mulig å utvikle organisasjonen videre slik som intensjonen med selskapet var om ikke hovedbrannstasjonen kommer på plass. Hovedbrannstasjonen vil kunne bidra til å bygge en felles selskapskultur for å utvikle brannvesenet til å bli den samlende beredskapsressursen i regionen.

Bemanning etter forskrift er 1 utrykningsleder, 3 brannkonstabler og eventuelt ytterligere mannskap (tankbil eller høyderedskap¹).

I Karmøy/Kopervik er det lagt opp til ytterligere mannskap på tankbil.

Krav om reservestyrker i forskrift for å dekke andre hendelser om det ikke er nok personellressurser til å dekke de innsatssituasjoner som kan inntreffe. Følgende deltidstasjoner vil være tilgjengelige i «nærområdet»: Sveio, Førde, Akسدal, Tysværvåg og Skudeneshavn. Andre deltidstasjoner i Hbr er Skjold, Ølen og Sandeid. Utrykningstid og tilgjengelighet hele døgnet må vurderes.

Vea, Raglamyr og Haugesund vil også kunne bistå hverandre.

Frimannskaper på døgnkasernerte stasjoner er en personellressurs som vil være nødvendig for å dekke de innsatssituasjoner som kan inntreffe. For å sikre at nok av disse kan møte tidlig på stasjonen må det settes maks avstandskrav til bosted for alle eller vurdere en prosentdel som tilfredsstillende.

Det foreligger vedtak om at det skal etableres en hovedbrannstasjon der lokasjon er bestemt til å være Raglamyr. Som en konsekvens av vedtak 047/22 og bygging av Raglamyr Beredskapsenter vil det medføre økte kostnader, spesielt innenfor lønnsområdet, men også i form av økte husleie/driftsutgifter.

Husleie/drift: Ny beregning for brannstasjoner på driftskostnader fra Karmøy kommune per 18.03.2022

er estimert til kroner 2.073.000.- Dette inkluderer renhold, energiforbruk, forsikring, vaktmester og forvaltning. Videre er det beregnet er leiesum på 6 007 518,- som er kapitalutgifter for bygg og tomt. Premissene som er lagt til grunn er nedbetaling over 50 år, med en rente på 2,8 %.

Etablering av døgnkasernert beredskapsstyrke ved Raglamyr og Vea brannstasjoner vil medføre at en del utgifter vil øke, samtidig som andre utgifter reduseres pga. at flere brannstasjoner legges ned.

Tidligere estimerte kostnader har vist en økning sammenliknet med budsjettall for 2022, men disse estimatene vil påvirkes av resultatet på beredskapsanalysen og da spesielt mht hvor mange personer som skal være pr vaktlag.

¹ Dekkes av Haugesund brannvesen for Raglamyr stasjonsområde de første driftsårene.

4.2 UTVIKLE SAMARBEID MED ANDRE

For at brannvesenet skal kunne nå sine mål som er beskrevet i strategi- og handlingsplanen er det nødvendig å søke samarbeid innenfor alle ansvarsområdene for selskapet. Innen forebyggende er andre brannvesen, helse, politi og private organisasjoner naturlige samarbeidsaktører. Innen beredskap vil også brannvesen i regionen være viktige støttespillere. Videre må det søkes samarbeid med samvirkeaktører og næring i regionen.

4.3 ØKT FOKUS PÅ HMS

Det er et krav til å arbeide systematisk med HMS. Dette systematiske arbeidet blir ofte kalt internkontroll.

Selskapet skal ha internkontroll i samsvar med krava i internkontrollforskrifta, og rutiner for revisjon og komplettering av denne. Arbeidet med revisjon og komplettering av prosedyrene skal være en kontinuerlig prosess.

Haugaland brann og redning iks ble etablert for å løse kommunenes forpliktelser beskrevet i brann og eksplosjonsvernloven kapittel 3 for kommunene Karmøy, Utsira, Bokn, Tysvær, Sveio, Vindafjord, Etne og Suldal. Vi som selskap forvalter deltakerkommunenes midler og leverer produkter og tjenester som er av stor betydning både for den enkelte og for samfunnet somhelhet. Ved å ha en effektiv internkontroll bidrar selskapet med å oppfylle forventningene om å utføre oppgavene i tråd med disse forsetningene.

Handlingsplan for etablering av HMS- og kvalitetssystem Haugaland brann og redning iks er på plass. Vi har en ressurs som er godt i gang med å bygge opp et levende HMS-system.

4.4.KOMPETANSEHEVING

En annen utfordring selskapet står ovenfor er kompetanseheving.

Det må sees i sammenheng med følgende:

1. Det er ikke lagt opp til en harmonisering mellom stasjonene. Ansatte ved forskjellige stasjoner har forskjellige timetall innen opplæring. Dette betyr at man ikke vil klare å holde lik kompetanse ved alle stasjoner. Ansatte ved stasjonene kan oppfatte dette som forskjellsbehandling.
2. Det er utfordrende å få nok kursplasser ved Norges brannskole, noe som medfører at vi har vaktordninger med avvik på kompetanse (eks 01-vakter).

4.5 STASJONER

Selskapet fikk i 19.06.2019 og under oppfølging av tilsyn 17.01.2020 pålegg om å gjennomføre tiltak for å fjerne eller redusere helserisiko forårsaket av kjemikalier og forurensing i arbeidsmiljøet på den enkelte arbeidsplass. Dette betyr i praksis at alle brannstasjoner må bygges om eller bygges nye for å tilfredsstille arbeidstilsynets sine krav om separate dame, herregarderoler og dusjer samt skille på ren og uren sone. For å oppnå dette stilles strenge krav til bygningsutformingen, ventilasjon, vaskefasiliteter osv.

Beredskapssenteret på Raglamyr er en vesentlig brikke i helheten da godkjenningen av øvrige brannstasjoner baserer seg på at alt forurenset utstyr og tøy skal rengjøres og klargjøres på denne stasjonen. Stasjonen skal supplere øvrige stasjoner med rengjort og godkjent tøy/utstyr direkte på skadested før de kjører tilbake til lokal stasjon.

Etter hvert som brannstasjonene står ferdige så vil vi få en økning i husleiekostnader.

Det vil også komme krav om flere vaktlag når størrelse på tettsted økes. Årsaken er for å håndtere flere hendelser, og ikke for å håndtere større hendelser.

Etter at fagskolen er i drift vil de som ansette til døgnkasernerte stasjoner være yngre, noe som vil medføre at fraværet grunnet familieetablering vil bli større. Fraværet p.g.a. kurs/utdanning vil sannsynligvis noe lavere. En økning av kvinneandel i brannvesenet vil også medføre at enkelte typer fravær vil øke (foreldrepermisjon og permisjon/tilpasning i graviditeten for denne type yrker).

Hva er slagkraft? I denne betydning er slagkraft å ha nok personell til å håndtere større eller mer komplekse hendelser, og da gjerne over lengre tid.

En organisering i større enheter gir ikke nødvendigvis større slagkraft, men i større grad høyere kompetansenivå, bedre utstyr/materiell, bedre ledelse og struktur i organisasjonen.

Det foreligger 4 ulike forslag til organisering for Raglamyr og Veia som gir utslag på økonomien alt etter hvilket alternativ som velges. Det er i året 2024 lagt inn et estimat på økte lønnsutgifter på 7,2 mill. Dette kan bli lavere eller det kan bli høyere og må sees i sammenheng med utfallet av beredskapsanalysen.

4.6 BEREDSKAPSANALYSE

Dimensjoneringen og organiseringen av beredskapen Hbr i 2022 bygger i stor grad på hvordan den var før sammenslåingen. Lokasjon av brannstasjoner og vaktordning er nokså likt, med unntak av endringer i overordnede vakter. Her er det gjort inndeling i større geografiske områder. Det er siden etableringen gjort en del oppgradering av utstyr. I tillegg er det gjort større tiltak for å heve kompetansen til mannskapene.

Beredskapsanalysen for Haugaland brann og redning iks skal revideres og det skal tas utgangspunkt i den risiko- og sårbarhet som er kartlagt. Det skal utfra dette legges frem et forslag til dimensjonering og organisering av brann- og redningsvesenet (brannokument) som:

- ivaretar gjeldende krav til beredskap og
- innfrir de kriterier eierkommunene setter til beredskap.

I følge Brann- og redningsforskriften skal beredskapsanalysen «besvare i hvilken grad brann- og redningsvesenet er organisert, utrustet og bemannet til å håndtere den kartlagte risikoen og sårbarheten.» og «identifisere og vurdere hvilke ressurser, som utstyr, personell og kompetanse, som er nødvendig for å kunne håndtere dimensjonerende hendelser på en tilfredsstillende måte.»

Analysen skal beskrive hvordan HBR dimensjoneres og organiseres for å imøtekomme kartlagt risiko og sårbarhet, lov- og forskriftskrav og eierkommunenes interesser.

4.7 110 SENTRAL OG NØDNETT

Haugaland brann og redning iks er tilknyttet Sør-Vest 110-sentral.

Det ligger fremtidige prosjekter som vil medføre en kostnadsøkning i tiden fremover der dette er:

- Det skal anskaffes en nytt håndteringsverktøy for alle 110-sentralene i landet. Det er gjennom Stortingsproposisjoner sagt at kostnaden ligger til kommunene og anskaffelsen skal derfor kostnadmessig gjennomføres av staten, men belastes kommunen/brannvesenet.

Hvilke rammer vi har å forholde oss til vites ikke, men eksisterende avtale om håndteringsverktøy går ut i 2019 og det er et tidspress for å få gjennomført prosessen på kort tid (forventer ny anskaffelse 2021 - 2022).

- Nødnettet skal oppgraderes til en versjon som speiler dagens og fremtidens teknologi. Dette arbeidet skulle vært igangsatt av staten, men som følge av kapasitet er dette utsatt. Det forventes at dette arbeidet starter i planperioden.

Kostnad for oppgradering av nødnettet vil legges til abonnementsprisen som vi har i dag per terminal/mannskap.

4.8 VURDERING AV DEN ØKONOMISKE UTVIKLINGEN

Økonomiplanen er styringsdokumentet for selskapets løpende virksomhet og gir konkrete prioriteringer for avdelingene og tjenesteområdene.

Det økonomiske bildet for Haugaland Brann og Redning IKS byr på utfordringer som må løses på en best mulig måte. Vi mangler fortsatt kundesignatur på ca. 30 bedriftsavtaler for tilknytning av automatiske brannalarmanlegg og følgelig er inntekten her usikker, estimert til ca. kr 150 000.

På lønnsområdet gir særavtale for SFS2404 en godtgjøring for deltidspersonell uten vaktordningen en økning på lønnsutgifter tilsvarende kr 1 300 000 fra 01.01.2023.

Pensjon er alltid en vanskelig budsjettpost fordi aktuarberegningen kommer først i oktober og tallene i dag er usikre. Usikkerheten skyldes forutsetningene som legges til grunn i aktuarberegningen, både økonomiske og demografiske. Regjeringen har vedtatt nytt reguleringsprinsipp for løpende pensjoner, med unntak for uførepensjon. Det medfører at pensjonene økes med gjennomsnitt av lønns- og prisvekst. Dette betyr at reguleringspremien blir høyere enn tidligere anslått.

På driftsområdet er det kommet signaler om at det kommer kostnadsøkning til nødnett i forbindelse med utskiftning av materiell som følge av alder og slitasje. Utgifter til oppdragshåndteringsverktøy 110-sentral, Locus, er budsjettet inn som en investeringskostnad med kr 1000 000. Det forsvares med at OHV faller inn under definisjonen av varige driftsmidler, jfr kommunalregnskapsstandard nr. 1, pkt. 3.1. Det er for øvrig ikke avgjort hvordan utgiften skal finansieres.

I tillegg kommer følgende usikre momenter:

- avgiftssystem kan endre seg, noe som medfører at vi får mindre for midlene vi er tildelt
- Prisvekst større for brannmateriell (kjøretøy og utstyr) større enn prisvekst
- Materiekkostnader (bygningmateriell) har økt over 30 % i senere tid – konsekvens for brannstasjoner (og husleie)?
- Arbeidstilsynets oppfølging av avvik kan ha betydning for når tiltak må gjennomføres, eks.
- brannstasjonene må bygges tidligere enn planlagt
- HBR må få lov å være med på anbudsavtaler, vi er ikke i stand til å inngå avtaler med så stor rabatt/avslag som kommunene gjør.
- Ny veileder for helsekontroll og fysisk test kan medføre at vi får større utskiftning av ansatte, noe som medfører større utgifter med kompetanseheving (både engangsutskiftning av ansatte og generelt høyere turnover i fremtiden)
- Ny rekruttering er vanskelig da grunnlaget er lite i en del områder (røykdykkertjeneste er vanskelig å opprettholde, og det har for mange stasjoner aldri vært dette reelt sett)
- Beredskapsanalysen – den forrige utgave ligger inne med et kostnadsnivå som er høyere enn forventet
- Investeringsbudsjett – forventinger hos de ansatte (og tidligere ledere) er større enn avsatte midler
- Uforutsette hendelser som krever ekstern bistand

Det er et mål om å drive et kostnadseffektivt brannvesen og det forutsette at formålet med å etablere Haugaland brann og redning iks var for å gjennomføre i fellesskap de utfordringer som hver enkelt kommune ellers måtte gjøre hver for seg. Kravene som nå kommer fortløpende ville vært krav også for hver enkelt kommune om de hadde valgt å stå utenfor et samarbeid, men da med eget ansvar for å løse dette.

5 SYNERGIEFFEKTER

5.1 GENERELLT

Det er naturlig nok en forventning at etablering av selskapet skal resultere i en økonomisk gevinst for eierkommunene. I denne realiseringen er det nødvendig å se på hva gevinsten vil være sammenlignet med om en kommune velger å stå utenfor samarbeidet eller ikke.

Det er også nødvendig å presisere at kostnaden med etablering av et felles selskap ikke øker som følge av etableringen i seg selv. Økingen i driftsrammen er et resultat av tiltak vil komme uavhengig at en slik etablering (økt kompetansekrav, krav til nye/reviderte brannstasjoner, lønnsvekst, endring i forskrift med videre).

5.2 KOMPETANSE

Den største kostnaden selskapet har i drift av brannvesenet er kompetansehevende tiltak.

Det er mulig å bygge opp spisskompetanse på strategisk plasserte stasjoner fremfor at hver enkelt stasjon skal ha slik kompetanse med påfølgende spesialutstyr. Eksempler på dette kan være:

- Ressursfunksjon for hele selskapet
- Tungredning
- Utvidet skog- og utmarksbrannberedskap
- Akutt forurensning

Videre vil gjennomføring av generelle kompetansehevende tiltak kunne gjennomføres i lokal regi fremfor å måtte kjøpe kurs av eksterne parter. På denne måten vil vi også kunne levere tjenester til våre samarbeidsaktører i andre brannvesen og næring.

Kompetanse er ferskvare! Og vi er godt i gang med kompetanseheving. Korona har vært til stede og vil nok være en del av hverdagen i årene fremover.

For året 2023 er det planlagt følgende kursaktivitet:

GRUNNKURS	20
UTRYKNINGSLEDERKURS	20
KLASSE C (Lastebil)	20
KODE 160(blålyslappen)	20
RØYKDYKKERKURS	30

Det er hvert enkelt mannskap sin kunnskap, trening og erfaring som avgjør utfallet av en hendelse og innimellom er det denne kompetansen som er avgjørende for om vi klarer å redde liv eller ikke. Det er utviklet en kompetanseplan for Haugaland brann og redning som beskriver de krav som ligger til et brannvesen og hvordan dette skal gjennomføres. Med 315 ansatte innenfor beredskapsområdet vil det være nødvendig med regelmessige kurs utover ordinære øvelser.

Vi har brukt tid på å få oversikt over kompetansen i selskapet. Dette begynner å komme på plass nå og er et godt grunnlag for å planlegge framtida.

5.3 INVESTERINGER OG ANSKAFFELSER

Anskaffelser gjennomføres mer profesjonelt, og kostnaden for hver anskaffelse har blitt redusert. Videre vil investeringer sees i en større sammenheng der vi på sikt vil «flåtestyre» kjøretøy – og utstyrsressurser på en effektiv måte.

I takt med prosessen rundt operasjonalisering av brannvesenet forventes det også at investeringsbehovet og trykket rundt dette vil reduseres som følge av færre stasjoner. Det er vurdert å ikke være noen risiko for feilinvesteringer på kort sikt som følge av operasjonaliseringen.

Rundt anskaffelser begynner vi å se at inngåelse av avtaler med leverandører av utstyr, bekledning, leasing, service med mer har en økonomisk synergi der stordriftsfordeler synliggjøres. Det jobbes forløpende med inngåelse av avtaler og det vil i planperioden være et mål om at det er gjennomført på alle områder.

Brannvesenet har behov for mye dyrt spesialutstyr som må kjøpes fra utlandet. Investeringsrammene er oppdatert til 2023-priser, og alle beløp i investeringsbudsjettet er oppgitt inkludert moms. Dette som følge av at forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner mv. § 5-5 sier at investeringsbudsjettet skal inneholde bruttobeløp.

5.4 ORGANISERING OG LEDELSE

Ny forskrift for organisering, bemanning og utrustning av brann- og redningsvesen og nødmeldesentralene (brann- og redningsvesenforskriften trådte i kraft 1. mars 2022.

Brann- og redningsvesenforskriften viderefører i stor grad forskrift om organisering og dimensjonering av brannvesen (kalt dimensjoneringsforskriften). Mye av innholdet i den nye forskriften er således gjenkjennelig for kommunene/brann- og redningsvesenene.

Tar vi utgangspunkt i tidligere samarbeid på Haugalandet og tar med at det var lederstillinger som var kombinerte, ville lederbehovet gå fra 9 til 15. På dette ledernivået har vi i dag 6 ledere hvor 2 stillinger er innenfor økonomi og personal. For å styrke samarbeidet innad i organisasjonen er det opprettet en utvidet ledergruppe som består av 3 områdeledere innen beredskap og en innen feiervesenet.

Et annet område det forventes synergi på er på vaktordninger samlet sett. Selskapet er i gang med og vil ved naturlige endringer gå fra overordnet vakt til i større grad har dekning med utrykningsledelse. Fra å ha fem vaktordninger med brannsjef/stedfortreder er det besluttet å ha en ordning. I tillegg etableres det to ordninger med vakt for innsatsleder brann. Vakt for utrykningsledelse opprettholdes slik det er i dag.

Et siste område som kan gi synergier er selskapet sin evne til å ha et «levende» organisasjonskart. Med dette menes at organisasjonen skal være tilpasset den drift som brannvesenet til enhver tid står overfor. Er det ansatte som slutter i en stilling skal stilling vurderes.

6 ØKONOMI

6.1 FINANSIELLE MÅLTALL

Kommuneloven har et utvalg av regler om langsiktighet. Disse danner et bakteppe rammer for budsjett/økonomiplanarbeidet. Videre krever kommuneloven **§ 14-2** bokstav c) at det skal vedtas finansielle måltall som er et verktøy for å ivareta det økonomiske handlingsrommet i et langsiktig perspektiv.

De finansielle måltallene er med andre ord lokale handlingsregler for kommunens økonomiske politikk. Det må være åpenhet og bevissthet om status og hva som skal til, og de finansielle måltallene må ha politisk forankring og eierskap. I lys av dette har selskapet vedtatt finansielle måltall.

Brutto driftsresultat er lik forskjellen mellom driftsinntekter og driftsutgifter eksklusiv avskrivninger.

Netto driftsresultat viser hva selskapet har igjen av løpende inntekter etter at løpende utgifter er trukket fra. I tillegg til inntekter og utgifter knyttet til den ordinære driften, inngår også finansinntekter (renteinntekter, mottatt utbytte og eventuelle kursgevinster på finansielle omløpsmidler) og finansutgifter (renteutgifter, avdrag på lån og eventuelle kurstap på finansielle omløpsmidler). **Netto driftsresultat måler økonomisk balanse og er målt i prosent av driftsinntektene.** Det uttrykker hvor stor andel av de tilgjengelige driftsinntektene selskapet kan disponere til avsetninger og investeringer.

Netto driftsresultat er hovedindikatoren for den økonomiske balansen. Teknisk beregningsutvalg (TBU) anbefaler at netto driftsresultat for kommunesektoren over tid bør utgjøre om lag 2 prosent av driftsinntektene med et anbefalt nivå på 1¾ prosent for kommunene. Anbefalingen gjelder for sektoren som helhet og ikke for den enkelte kommune og fylkeskommune. Enkelt sagt vil dette tilsvare økonomisk balanse. **Et positivt netto driftsresultat ut over dette vil fungere som en sikkerhet mot uforutsette økte utgifter eller reduserte inntekter.**

I og med at selskapet har eierkommunene som sikkerhet i ryggen kan det være fornuftig å legge seg litt lavere enn anbefalt nivå. Allikevel vil det være formålstjenlig å velge et måltall for å sikre god økonomistyring for selskapet og for eierne.

På bakgrunn av dette vedtar styret i Haugaland Brann og Redning IKS følgende finansielle måltall som legges til grunn for selskapets budsjettarbeid.

Måltall 1: Netto driftsresultat skal i løpet av planperioden være minimum 1,0 prosent av brutto driftsinntekter.

Økning av gjeld og kapitalutgifter, og ikke minst økning i driftsutgifter vil redusere det økonomiske handlingsrommet fremover.

Gjeldsutviklingen: Langsiktig gjeld, fratrukket pensjonsforpliktelser og ubrukte lånemidler, i prosent av brutto driftsutgifter. Rangeringstall på netto driftsresultat.

Bruk av lån (netto) i prosent av brutto investeringsutgifter.

Målet om justert lånegjeldsgrad er satt ut fra et ønske om å måle det som er relevant for å vurdere økonomiske belastning fra økt gjeldsopptak. Definisjonen av justert lånegjeldsgrad korrigerer derfor for ulike forhold: Ubrukte lånemidler (som oppstår når vedtatte investeringsprosjekter ikke følger budsjettert fremdrift). Selskapets samlede lånegjeld skal være i tråd med selskapsavtalen jfr. § 7-1 opptak av lån i selskapet.

Måltall 2: Netto lånegjeld skal ikke overstige 50 prosent av sum driftsinntekter.

Økonomiske reserver:

For at Hbr iks skal ha tilstrekkelige økonomiske reserver til å møte uforutsette hendelser, som svikt i inntekter eller **uforutsette utgiftøkninger er det en viktig oppgave å bygge opp disposisjonsfond.**

Bufferen måles vanligvis med størrelsen på selskapets disposisjonsfond. Selskapet vil automatisk sikre denne "bufferen" dersom store deler av et positivt netto **driftsresultat på minimum 1 %** avsettes til disposisjonsfond.

Målet er valgt som en «bør»-formulering, fordi det ikke er hensiktsmessig at man i enkelte år skal måtte gjøre store grep i driften for å fylle opp igjen disposisjonsfondet. **Måltallet vil dermed mer fungere som en rettesnor over tid.**

Oppbygging av et disposisjonsfond kan også bidra til at selskapet i større grad kan egenfinansiere investeringene sine. I praktisk økonomistyring og budsjettarbeid vil selskapet ofte være opptatt av hvor stor andel egenkapitalfinansiering av investeringer selskapet har anledning til. Dette vil avhenge av inntekter og innestående midler på ubundne fond, inkl. investeringsfond.

Måltall 3: Disposisjonsfondet, justert for siste års regnskapsmessige mer- eller mindreforbruk, bør ligge i intervallet 1 – 5 prosent av sum driftsinntekter.

Måltallene legges til grunn som handlingsregler i selskapets budsjettarbeid.

6.2 ØKONOMISK OVERSIKT

Frie inntekter er avgjørende både for økonomisk handlefrihet og for det tjenestetilbudet selskapet kan gi. Inntektene disponeres fritt uten andre føringer fra staten enn gjeldende lover. De frie inntektene er selskapets hovedinntektskilde og består av refusjon fra kommunene, refusjon fra staten samt salgsinntekter fra aktiviteten og er som sådan helt avgjørende for dens bærekraft og robusthet.

Det er en rekke kostnader selskapet har, som ikke følger veksten til ordinær prisvekst, og for 2023 er det særlig kostnader knyttet til drivstoff og service- og reparasjoner, samt drift og lisens av nødnett. I tillegg er det kostnader som er knyttet til tjenester selskapet kjøper eksternt, blant annet IKT-tjenester, tjenester fra sør 110-sentral. Kostnaden til disse tjenestene reguleres blant annet av befolkning og annen prisvekst (f.eks. konsumprisindeks).

I tillegg til dette vil befolkningsvekst kunne utløse kostnader i form av nye stillinger. Endrede forutsetninger/forventninger/krav vil kunne utløse endringer i beredskap som medfører flere stillinger og økte kostnader, som f.eks. høydeberedskap, rekrutteringsutfordringer og endret risiko.

Tabellen viser bevilgningsoversikt for drift i planperioden;

	Regnskap 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026
Driftsinntekter						
Refusjon fra Bokn Kommune	-1 762 391	-1 827 987	-1 794 321	-2 066 919	-2 095 065	-2 107 162
Refusjon fra Karmøy Kommune	-47 878 026	-48 465 043	-47 223 075	-55 209 381	-56 044 403	-56 403 323
Refusjon fra Suldal Kommune	-6 151 197	-6 233 279	-2 531 786	0	0	0
Refusjon fra Sveio Kommune	-6 458 568	-6 584 408	-6 435 263	-7 484 302	-7 594 194	-7 641 429
Refusjon fra Tysvær Kommune	-12 686 739	-12 899 604	-12 589 640	-14 674 568	-14 892 455	-14 986 110
Refusjon fra Utsira Kommune	-430 026	-463 291	-460 006	-517 931	-523 782	-526 296
Refusjon fra Etne Kommune	-5 779 487	-5 857 012	0	0	0	0
Refusjon fra Vindafjord Kommune	-10 487 307	-10 714 527	-10 481 004	-12 170 907	-12 347 999	-12 424 119
Mva kompensasjon	-5 722 419	-6 226 810	-5 445 582	-5 445 582	-5 445 582	-5 445 582
Sykerefusjoner + refusjon av fødselspenger	-2 029 226	-2 193 580	-1 967 606	-1 967 606	-1 967 606	-1 967 606
Avg.fr.salg av vare -tjen. gebyr	-5 314 112	-5 100 000	-4 362 748	-4 362 748	-4 362 748	-4 362 748
Gebyr - avg.pl.	-12 867 620	-14 355 485	-13 884 144	-13 884 144	-13 884 144	-13 884 144
Fordeling, refusjon kommune og disp.fond	-20 905	0	0	0	0	0
Sum driftsinntekter	-117 588 023	-120 921 025	-107 175 176	-117 784 090	-119 157 978	-119 748 521
Lønnsutgifter						
Lønnsutgifter	65 759 887	64 122 782	56 654 616	61 817 942	61 817 942	61 817 942
Sosiale utgifter, pensjon og aga	15 492 580	16 992 883	15 317 151	14 772 922	14 772 922	14 772 922
Styrehonorar	297 680	412 800	428 074	428 074	428 074	428 074
Kjøp av varer som inngår i tj. prod.	18 487 865	23 822 713	21 322 923	25 489 398	25 434 611	25 434 611
Kjøp av tj. som erstatter tj. prod.	7 035 115	7 110 489	6 382 625	6 382 625	6 382 625	6 382 625
Kjøp fra kommuner	1 683 955	695 640	0	0	0	0
Kjøp fra andre(private)	5 351 160	0	0	0	0	0
Kjøp fra IKS der kommunen deltar	0	6 414 849	6 382 625	6 382 625	6 382 625	6 382 625
Mva + mva som gir rett på kompensasjon	5 722 419	7 049 614	6 225 881	6 225 881	6 225 881	6 225 881
Tap på kundefordringer	18 093	0	0	0	0	0
Avskrivninger	4 703 871	4 305 020	4 025 208	4 025 208	4 025 208	4 025 208
Sum driftsutgifter	117 517 509	123 816 301	110 356 478	119 142 050	119 087 263	119 087 263
Brutto driftsresultat						
	-70 514	2 895 276	3 181 302	1 357 960	-70 715	-661 258
Eksterne finansinntekter						
Renteinntekter og utbytte	0	0	0	0	0	0
Renteutgifter, prov. og andre fin. utgifter	0	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag på lån	0	0	0	0	0	0
Sum eksterne finansinntekter	0	0	0	0	0	0
Eksterne finansutgifter						
Renteutgifter og låneomkostninger	158 181	585 896	960 150	1 100 687	1 234 847	1 361 052
Avdrag på lån	1 629 530	1 741 455	1 843 371	2 072 970	2 320 214	2 575 414
Utlån	0	0	0	0	0	0
Sum eksterne finansutgifter	1 787 711	2 327 351	2 803 521	3 173 657	3 555 061	3 936 466
Resultat eksterne finanstransaksjoner						
	1 787 711	2 327 351	2 803 521	3 173 657	3 555 061	3 936 466
Motpost avskrivninger						
	-4 703 871	-4 305 020	-4 025 208	-4 025 208	-4 025 208	-4 025 208
Netto driftsresultat	-2 986 673	917 607	1 959 615	506 409	-540 862	-750 000
Avsetning og bruk av avsetninger						
Til dekn. Av tidl. års regn. messige mer forbruk	0	0	0	0	0	0
Til ubunde avsetninger disp. fond	0	0	0	0	0	0
Bruk av dispfond	0	-939 850	-907 178	-815 151	0	0

Bruk av bundne avsetninger fond	0	0	-1 113 222	-441 258	-209 138	0
Bruk av tidl. års regn.messige mindreforbruk	0	0	0	0	0	0
Netto avsetninger	0	-939 850	-2 020 400	-1 256 409	-209 138	0

Avsetninger

Overført til investering	2 324 500	22 242	60 786	750 000	750 000	750 000
Avsatt disposisjonsfond	219 757	0	0	0	0	0
Avsetninger til bundet fond	442 417	0	0	0	0	0
Til fordeling drift	0	0	0	0	0	0
Sum avsetninger	2 986 673	22 242	60 786	750 000	750 000	750 000

Merforbruk/mindreforbruk	0	0	0	0	0	0
---------------------------------	----------	----------	----------	----------	----------	----------

*) Spesifisering av kjøp av varer som inngår i tj. prod.:

	Regnskap 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026
Kontor, litteratur, kjøp av data/telefon	212 134	136 784	125 128	125 128	125 128	125 128
Medisinsk forbruksmateriell, legetilsyn m.m.	10 763	30 163	30 064	30 064	30 064	30 064
Beverting og representasjon	380 645	250 736	224 776	224 776	224 776	224 776
Samlepost annet forbruksmateriell, råvarer og tjenester	2 097 904	1 181 032	1 041 560	1 041 560	1 041 560	1 041 560
Samlepost - post, bank, telefon, bredbånd, nødnett	366 279	313 652	285 833	285 833	285 833	285 833
Felles - Annonse, reklame og informasjon	178 614	141 540	124 832	124 832	124 832	124 832
Opplæring kompetanse	1 373 559	1 439 616	1 286 297	1 286 297	1 286 297	1 286 297
Driftsutgifter bil	2 760 323	3 781 900	3 379 128	3 379 128	3 379 128	3 379 128
Energi, strøm og forsikring	-483 961	1 550 454	1 376 553	1 376 553	1 376 553	1 376 553
Husleige	4 720 597	6 997 152	6 213 750	10 380 225	10 325 438	10 325 438
Avgifter, gebyrer og lisenser o.l.	3 431 705	3 485 636	3 114 416	3 114 416	3 114 416	3 114 416
Kjøp og finansiell leasing av driftsmidler	531 371	136 485	141 535	141 535	141 535	141 535
Kjøp, leie og leasing av transportmidler	1 577 853	1 225 710	1 098 842	1 098 842	1 098 842	1 098 842
Driftsavtaler, reparasjoner og service – ekstern	249 968	311 256	284 033	284 033	284 033	284 033
Renhold og vaskeritjenester	-134 055	350 971	310 082	310 082	310 082	310 082
Revisjon, regnskap, ikt-tjenester	1 214 165	2 489 627	2 286 095	2 286 095	2 286 095	2 286 095
Sum kjøp av varer som inngår i tj.prod.	18 487 865	23 822 713	21 322 923	25 489 398	25 434 611	25 434 611

***) Spesifisering av kjøp som erstatter tj. Prod.:

	Regnskap 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026
Kjøp fra kommuner	1 683 955	695 640	0	0	0	0
Kjøp fra andre(private)	5 351 160	0	0	0	0	0
Kjøp fra IKS der kommunen deltar	0	6 414 849	6 382 625	6 382 625	6 382 625	6 382 625
Sum kjøp av tjenester som erstatter tj.prod.	7 035 115	7 110 489	6 382 625	6 382 625	6 382 625	6 382 625

Tabellen under viser netto driftsresultat og resultatgrad for planperioden 2023 – 2026.

	2023	2024	2025	2026
Driftsinntekter	-107 175 176	-117 784 090	-119 157 978	-119 748 521
Driftsutgifter	106 331 270	115 116 842	115 062 055	115 062 055
Avskrivninger	4 025 208	4 025 208	4 025 208	4 025 208
Finansinntekter	0	0	0	0
Finansutgifter	960 150	1 100 687	1 234 847	1 361 052
Avdrag på lån	1 843 371	2 072 970	2 320 214	2 575 414
Motpost avskrivninger	-4 025 208	-4 025 208	-4 025 208	-4 025 208
Netto driftsresultat	1 959 615	506 409	-540 862	-750 000
Resultatgrad	-1,83 %	-0,43 %	0,45 %	0,63 %

Som en kan se av tabellen over er resultatgraden negativ for året 2023. For å oppnå budsjettbalanse i 2023 er det planlagt å bruke kr - **907 178 av ubunde midler.**

I løpet av planperioden nærmer vi oss måltall 1 med en resultatgrad på 0,63 %.

Vi er inne i vårt femte driftsår og i tråd med føringer i organisasjonens vedtatte selskapsavtale og eierstrategi skal medlemskommunenes andel av utgiftene beregne driftstilskuddet ut fra folketall i den enkelte kommune. P.g.a. pågående arbeid med ny fordelingsnøkkel i forbindelse med Etne og Suldals uttrede av selskapet ønsker de fleste kommuner at en også i 2023 benytter harmoniseringsmodellen.

Driftsbudsjett og fellesinvesteringer skal fordeles etter gjeldende fordelingsnøkkel. Ettersleputgifter for investeringer fordeles i sin helhet til de eierkommunene hvor etterslepet hører hjemme.

Det er gjort endring i fordelingsnøkkel for budsjett 2023 med bakgrunn i hva uttrede kommuner hadde med seg av kostnader inn i selskapet samt justert deres andel likt til de øvrige kommer.

Da kommer vi frem til følgende fordelingsnøkkel for tilskudd 2023:

Kommuner	Kostnader 2012-2015	Andel	Harmoniseringsmodellen 2022	Fordeling 2023	Harmoniseringsmodellen	Endring fra 2022
					%-fordeling 2023	
Bokn	1 439 870	2,47 %	1,78 %	1,78	1,98 %	111,47 %
Karmøy	29 452 232	50,59 %	52,81 %	52,81	58,87 %	111,47 %
Suldal	4 967 189	8,53 %	6,76 %	2,82	3,14 %	Reduseres p.g.a uttrede 30.05.23
Sveio	3 737 639	6,42 %	6,95 %	6,95	7,75 %	111,47 %
Tysvær	7 680 002	13,19 %	13,78 %	13,78	15,36 %	111,47 %
Utsira	261 744	0,45 %	0,37 %	0,37	0,41 %	111,47 %
Etne	4 292 636	7,37 %	6,35 %	0,00	0,00 %	Uttrede 31.12.22
Vindafjord	6 386 946	10,97 %	11,20 %	11,20	12,49 %	111,47 %
SUM	58 218 258	100,00 %	100,00 %	89,71	100,00 %	

Dette gir en kostnadsfordeling per eierkommune, ref. selskapsavtale § 2-3:

Kommune	Fordeling fra 1.6.2023	Budsjett drift 2023 per kommune	Inv. etterslep	Inv. felles-kostnad	Total	Endring fra - 22
Bokn	1,98 %	1 558 489	206 047	29 785	1 794 321	-33 666
Karmøy	58,87 %	46 337 504	0	885 571	47 223 075	-1 241 968
Suldal	3,14 %	2 471 543	13 008	47 234	2 531 786	-3 701 493
Sveio	7,75 %	6 100 147	218 534	116 582	6 435 263	-149 145
Tysvær	15,36 %	12 090 098	268 485	231 058	12 589 640	-309 963
Utsira	0,41 %	322 717	131 121	6 168	460 006	-3 285
Etne	0,00 %	0	0	0	0	-5 857 012
Vindafjord	12,49 %	9 831 076	462 044	187 885	10 481 004	-233 523
	100,00 %	78 711 574	1 299 239	1 504 283	81 515 095	-11 530 056

6.4 INNTEKTER

Hovedtyngden av inntekter til selskapet er rammetilskudd, og sammen med finans- og overføringsinntekter og sykerefusjon er det for øvrig lite selskapet kan påvirke av egne inntekter.

Det arbeides pr i dag ikke aktivt for å øke antall alarmkunder, og i et marked med store profesjonelle aktører budsjetteres det kun med prisøkning på allerede eksisterende kundegruppe. Dersom store kunder skulle falle fra, vil selskapet tape inntekt. Inntekten er bundet opp mot utgifter til 110-sentral.

Tabellen under presenterer selskapets inntektskategorier for regnskapsårene 2021 – 2022 samt planperioden 2023 – 2026. Selskapet har for 2023 budsjettert med driftsinntekter på **kr -107 175 175.-**

	Regnskap 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026
Salgsinntekt	-5 314 112	-5 100 000	-4 362 748	-4 362 748	-4 362 748	-4 362 748
Rammeoverføring	-91 633 741	-93 045 150	-81 515 095	-92 124 009	-93 497 897	-94 088 440
Refusjon feiing	-12 867 620	-14 355 485	-13 884 144	-13 884 144	-13 884 144	-13 884 144
Andre refusjoner	-7 772 550	-8 420 390	-7 413 189	-7 413 189	-7 413 189	-7 413 189
Fordeling. Refusjon kommune og disp. fond		0	0	0	0	0
Sum driftsinntekt	-117 588 023	-120 921 025	-107 175 175	-117 784 089	-119 157 978	-119 748 521

HBR iks har budsjettert med en rammeoverføring fra deltakerkommunene på **kr – 81 515 095 for 2023.**

Sammenlignet med budsjett 2022 utgjør budsjettforslaget en reduksjon en tilsvarende 12,39 %.

Av selskapets totale driftsinntekter utgjør **ca. 68 % lønn** inkl. sosiale kostnader.

6.5 FINANSIERING AV INVESTERINGENE

I denne økonomiplanen er det lagt opp til at deler av netto driftsresultat skal gå til egenfinansiering av mindre investeringer samt til renter og avdrag.

Rammene for det enkelte prosjekt er oppgitt inkludert moms, slik at momskompensasjon vil inngå som en del av finansieringen. For- øvrig er investeringene tenkt finansiert ved bruk av lån. Det er budsjettert med 20 års avdragstid på låneopptak i planperioden 2023 – 2026.

Kommunelovens §14-18 er det fastsatt en nedre ramme for størrelsen på de årlige avdragene:” Lån til formål som er nevnt i §14-15 første og andre ledd og §14-16, skal avdras årlig. Avdragene skal samlet være minst lik størrelsen på selskapets avskrivninger i regnskapsåret, justert for forholdet mellom størrelsen på lånegjelden og størrelsen på selskapets avskrivbare anleggsmidler». Avdragstiden på lån skal altså som minimum reflektere levetiden for anleggsmidlene.. Investeringer skal finansieres gjennom låneopptak og kostnad vil for selskapet akkumuleres som følge av dette. Investeringer er delt i to deler; etterslep for hver enkelt kommune og fellesinvesteringer for alle deltakerkommunene. Det er i planperioden behov for kapitaltilføring av lånemidler på kr 22 000 000.

Tabellen under viser finansieringsbehovet for planperioden:

2A Økonomisk oversikt – investering

Beløp i hele 1000

Finansieringsbehov	Regnskap 2 021	Budsjett 2 022	Økonomiplan				2022-2026
			2023	2024	2025	2026	
Investering i anleggsmidler	14 397 042	10 624 669	5 560 408	7 275 207	7 275 207	7 275 207	27 386 029
Utlån og forskutteringer							0
Kjøp av aksjer og andeler							0
Avdrag på lån	1 271 208	1 741 455	1 843 371	2 072 970	2 320 214	2 575 414	8 811 968
Dekning av tidligere års udekket							0
Avsetninger							0
Årets finansieringsbehov	15 668 250	12 366 124	7 403 779	9 348 177	9 595 421	9 850 621	36 197 997
Ekstern finansiering							
Bruk av lånemidler	9 875 000	9 875 000	5 500 000	5 500 000	5 500 000	5 500 000	22 000 000
Inntekter fra salg av anleggsmidler	1 000 000						
Tilskudd til investeringer							
Kompensasjon for merverdiavgift	2 468 750	2 468 750	1 843 371	3 098 177	3 345 421	3 600 621	11 887 590
Mottatte avdrag på utlån og refusjoner							
Andre inntekter							
Sum ekstern finansiering	13 343 750	12 343 750	7 343 371	8 598 177	8 845 421	9 100 621	33 887 590
Intern finansiering							
Overført fra driftsbudsjettet	2 324 500	22 374	60 408	750 000	750 000	750 000	2 310 408
Bruk av tidligere års udisponert	0	0	0	0	0	0	0
Bruk av avsetning	0	0	0	0	0	0	0
Sum intern finansiering	2 324 500	22 374	60 408	750 000	750 000	750 000	2 310 408
Udekket/udisponert	0	0	0	0	0	0	0

Tabell 2 A over viser at det i 2023 et finansieringsbehov på kr 7 403 779.-

Investeringene er fordelt som følger:

Anlegg fordelt:	2023	2024	2025	2026
Kjøretøy	5 500 000	5 500 000	5 500 000	5 500 000
Div utstyr/Avdrag lån	1 903 779	3 848 177	4 095 421	4 350 621
Sum fordelt budsjett	7 403 779	9 348 177	9 595 421	9 850 621

Oppfatning av forventet aktivitetsnivå og tilstanden til eksisterende driftsmidler vurderer behovet for nyinvesteringer og eventuelle salg og utrangeringer av driftsmidler. Ved avhending av driftsmidler tas det hensyn til gjenværende bokført verdi og eventuell salgspris når en beregner henholdsvis UB og gevinst/tap.

Etterslepskostnadene for kommunene være dekket inn i 2022. Det vil si i fra 2023 og ut planperioden vil det være årlige kapitaltilførsel ligge på kr 5 500 000.

Investeringer må også sees i lys av ny beredskapsanalyse. **Vi ønsker å ha et handlingsrom for endringer vedr. prioriteringer i tråd med endringer av behov som måtte oppstå samt tilstand på anleggsparken.**

6.6 FOND

Selskapet kan bygge opp fonds for gjennomføring av investeringer, til nødvendig driftskapital og til fremtidige pensjonsforpliktelser jfr. IKS loven § 18 med forskrift. Fondsoppbygging skal stå i forhold til selskapets oppgaver og forpliktelser og skal være med å utjevne kommunenes tilskuddsnivå.

For tjenester som selskapet yter etter selvkostprinsippet skal over/underskudd i årsregnskapet føres mot selvkostfond med noter. Selvkostfond skal forvaltes etter den til enhver tid gjeldende forskrift om selvkost.

Det legges opp i budsjett 2023 å benytte **hhv kr – 1 113 222** av feiefondet og kr **-907 178** av disposisjonsfondet.

6.7 GJELDSBYRDE

Iht. selskapsavtalen § 7-1 kan selskapet oppta lån for å finansiere investeringer i bygninger, anlegg og varige driftsmidler til eget bruk og for å konvertere eldre lånegjeld.

Det kan etter loven også ta opp likviditetslån eller inngå avtale om likviditetstrekkrettighet. For øvrig er det ikke lagt opp til dette i budsjettperioden.

I Kommunelovens § 14-18 er det fastsatt en nedre ramme for størrelsen på de årlige avdragene:

” Lån til formål som er nevnt i § 14-15 første og andre ledd og § 14-16, skal avdras årlig. Avdragene skal samlet være minst lik størrelsen på selskapets avskrivninger i regnskapsåret, justert for forholdet mellom størrelsen på lånegjelden og størrelsen på avskrivbare anleggsmidler. Justeringen etter andre punktum skal gjøres ut fra lånegjeldens og anleggsmidlenes bokførte verdi ved inngangen av regnskapsåret.”

Avdragstiden på selskapets lån skal som minimum reflektere levetiden for anleggsmidlene.

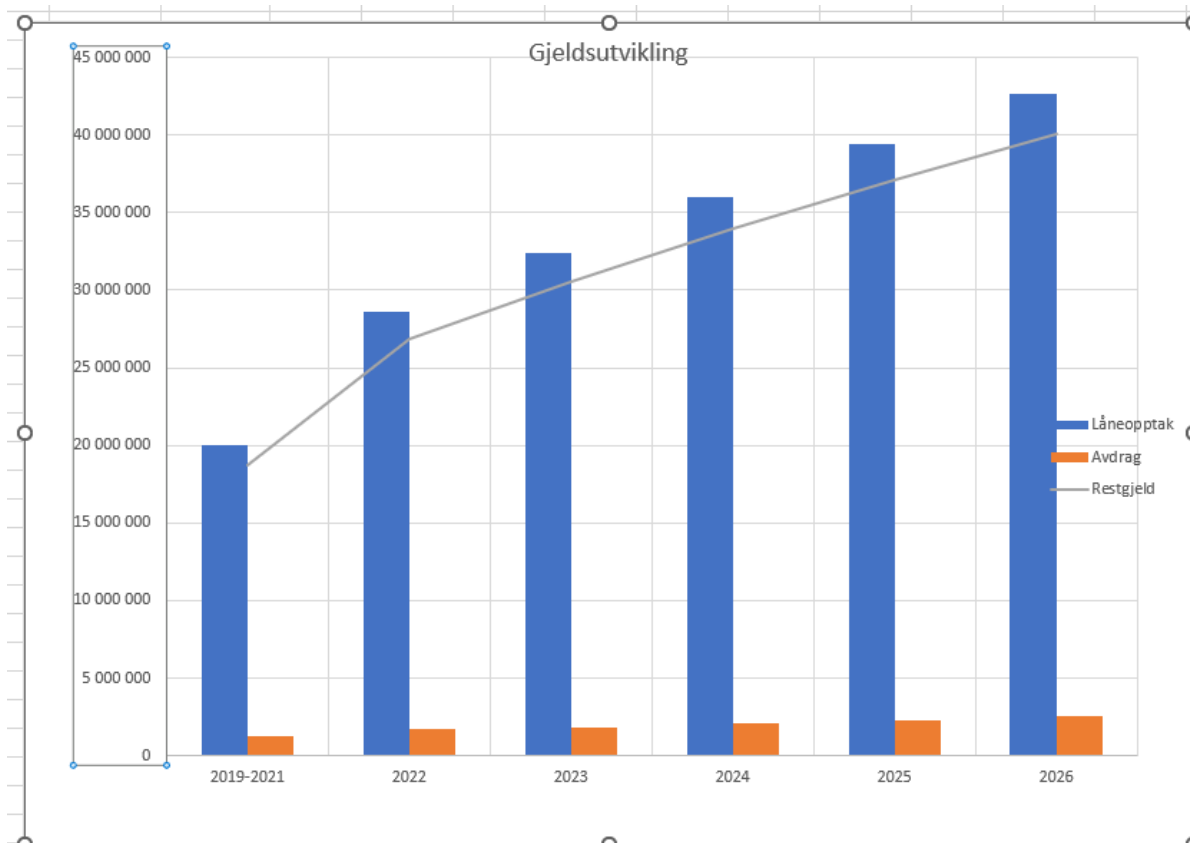
Tabellen under viser oversikt over budsjetterte renter og avdrag i planperioden.

Beskrivelse	2019 - 2022	2023	2024	2025	2026	Totalt
Avdrag	4 122 577	1 843 371	2 072 970	2 320 214	2 575 414	12 934 546
Rente	1 969 423	960 150	1 100 687	1 234 847	1 361 052	6 626 160
Sum	6 092 000	2 803 521	3 173 657	3 555 061	3 936 466	19 560 705

Rentenivået i årene fremover avhenger av en rekke usikre faktorer. Låneporteføljen for 2023 – 2026 har ett anslag på 3,49 % i lånerente.

Tabell for gjeldsutvikling i økonomiplanperioden:

Beskrivelse	2019-2021	2022	2023	2024	2025	2026
Låneopptak	20 000 000	28 603 792	32 362 337	36 018 966	39 445 996	42 625 782
Avdrag	1 271 208	1 741 455	1 843 371	2 072 970	2 320 214	2 575 414
Restgjeld	18 728 792	26 862 337	30 518 966	33 945 996	37 125 782	40 050 369

Brutto lånegjeld i selskapet pr 01.01.2023 vil være ca. 32,3 millioner.

7 SELVKOSTOMRÅDET FEIING OG TILSYN

7.1 GRUNNLAG FEIE- OG TILSYNSGEBYR

Foruten rammeoverføring fra kommunene er feiertjenesten den største inntektskilden. Feiertjenesten skal være etter selvkostprinsippet. Dette er også praksis for samtlige eierkommuner.

En utfordring er at feieravgiftene er ulike i kommunene og det er utfordrende å harmonisere disse uten at det blir kryssfinansiering. Det velges derfor å sende over kostnaden for HBR sin del av feiing og tilsyn og hver enkelt kommune fastsetter egne gebyr basert på egne og HBR sine kostnadstall. HBR fakturerer eierkommunene for utført arbeid.

Kostnad for feiertjenesten for budsjett 2023 er beregnet til å være kr 13 884 144. Det er i planperioden ikke budsjettert med å avsetninger til feieområdet.

Fortiden holder vi på med en kartlegging med kommunene for å komme frem til en omforent prisstruktur. Inntil noe annet er bestemt er det i budsjettet estimert ut ifra en forutsetning om samme pris som for årlig feiing og tilsyn som for bolig.

Planen for hytter i 2023 er å utføre tilsyn med tilhørende feiinger på resten av Sveio. Målet var 42% i 2022, og 58% i 2023. Videre planlegger vi også 100 % av hyttene på Karmøy i løpet av året.

Totalt vil dette utgjør kr 1 365 421,- i merinntekter for selskapet hvor kr 879 840 er knyttet til Sveio kommune og kr 485 581 i Karmøy kommune.

Fakturering for feiing og tilsynsavgift til kommunene for budsjett år 2023 blir som følger:

Grunnlagstall til kommunene: feie- og tilsynsavgift:

		Frekvens for feiing og tilsyn (årlig til per 10. år)						
		1:1	1:2	1:3	1:4	1:6	1:8	1:10
Grunnlag	Feiing	371	10 761	2590	9 978	4394	175	19
	Tilsyn	81	325	47	20 326	6806	1876	80
Avgift	Feiing	705	420	265	210	150	80	60
	Tilsyn	705	420	265	210	150	80	60

Fakturering for feie- og tilsynsavgift til kommunene for budsjett år 2023 blir som følger:

Faktisk pipeløp/skorstein:			
Kommune	Boligandel	Hytteandel ¹⁾	Sum
Bokn	256 078	0	256 078
Karmøy	7 124 946	485 581	7 610 527
Sveio	1 113 514	879 840	1 993 354
Tysvær	1 855 053	0	1 855 053
Utsira	57 413	0	57 413
Suldal	337 721	0	337 721
Vindafjord	1 774 000	0	1 774 000
Sum	12 518 724	1 365 421	13 884 144

Grunnlag for fastsetting av feie- og tilsynsgebyr er faste og variable, og direkte og indirekte kostnader av feiertjenesten i Haugaland brann og redning iks (Hbr). I tillegg har kommunen kunne lagt til sine kostnader i forbindelse med gebyrfastsetting som gjøres i de respektive kommunestyre.

For helårsbolig er det fortsatt ulik praksis i kommunene tilsluttet Hbr om det er vedtatt og fakturert faste eller differensierte gebyr. Differensiert gebyr er brukt i noen av kommunene i forhold til hvor ofte kunden mottar tjenesten.

Feiing og tilsyn av fyringsanlegg i fritidsbolig er kommet inn som ett nytt krav i forskrift om brannforebygging av 2016. Her jobbes det fortsatt med kartlegging av fritidsboliger og hvilke av disse som har fyringsanlegg. Dette arbeidet har blitt nedprioritert for å ta inn etterslep som er bygget opp over flere år på helårsbolig.

Gebyr for feiing og tilsyn med fritidsbolig **må IKKE faktureres årlig**, som for helårsbolig. Fakturering for feiing og tilsyn gjøres etter utført arbeid. Gebyrsatsen anbefales lagt på samme nivå som intervall for årlig feiing og årlig tilsyn i foreslåtte gebyrsatser for helårsbolig. **Dvs. 705,- eks. mva.**